

Gezocht: tweede job!

Arbeidsmarktflits 105 | 15 september 2011

Volgens enkele krantenberichten eerder dit jaar zou het aantal mensen met een tweede job in ons land tot een recordhoogte gestegen zijn.¹ Bij de interpretatie werd verondersteld dat een toenemend aantal mensen niet meer toekomt met één loon en dus uit financiële noodzaak bijklust. Waar het combineren van jobs lange tijd gezien werd als een marginaal gegeven op de Belgische/Vlaamse arbeidsmarkt, kreeg het plots en ietwat onverwacht veel aandacht. Redenen genoeg voor het Steunpunt WSE om dit verder uit te diepen en er de beschikbare arbeidsmarktstatistieken op na te slaan. Uit de analyses blijkt dat het aantal personen met een tweede job (de zogenaamde multi-jobbers) in Vlaanderen wel degelijk aan een opmars bezig is. Toch is er geen sprake van een trendbreuk. We stellen vast dat het multi-jobben al geruime tijd gestaag toeneemt. De stelling dat de groei gestuwd wordt door toenemende financiële noodzaak moet bovendien sterk genuanceerd worden.

Stijgende trend

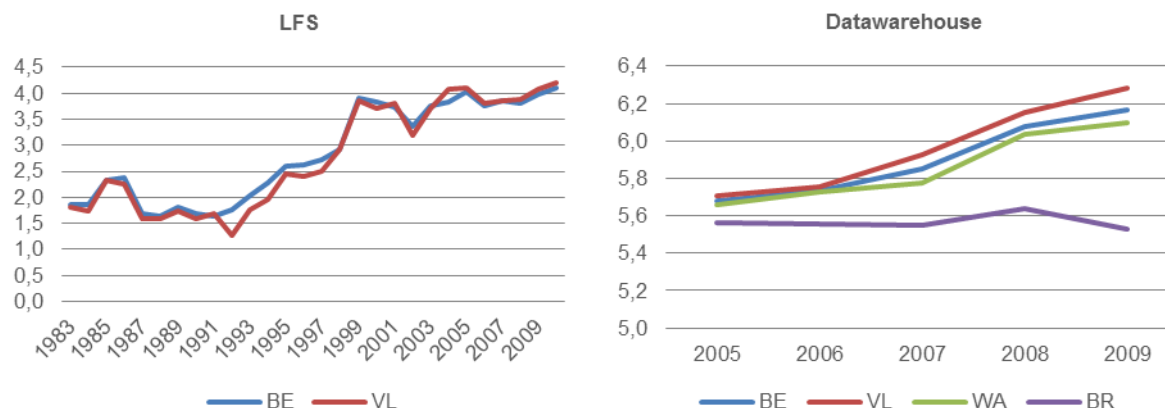
Over de jaren heen is er in Vlaanderen een geleidelijke toename geweest van het aantal personen met meerdere jobs. Dit wordt grafisch weergegeven in figuur 1, waar we de algemene evolutie van het aantal multi-jobbers nagaan door hun aandeel in de totale werkende bevolking te bekijken. De twee grafieken steunen zich op de twee bronnen die beschikbaar zijn om het fenomeen van multi-jobs in kaart te brengen, zijnde de Labour Force Survey (LFS) en het Datawarehouse Arbeidsmarkt & Sociale Bescherming. De LFS is een steekproefenquête bij de actieve bevolking waarbij de respondenten zelf moeten aangeven of ze naast de hoofdbetrekking nog een tweede job uitoefenen. Bij het Datawarehouse gaat het om administratieve gegevens die verkregen worden door het koppelen van databanken van verschillende socialezekerheidsinstellingen.

Hoewel de LFS en het Datawarehouse niet tot geheel dezelfde resultaten leiden², tonen ze wel allebei een stijgende trend. Met de Labour Force Survey krijgen we zicht op de langetermijnevolutie. Tussen 1983 en 2010 hebben Vlaanderen en België een quasi gelijklopend traject afgelegd met sinds begin jaren negentig een stijging van het aandeel multi-jobbers. Anno 2010 bedroeg het aandeel personen met meerdere jobs 4,2% in Vlaanderen en 4,1% in België. Ook bij het Datawarehouse merken we een stijging, al gaat deze figuur slechts terug tot 2005. Het aandeel multi-jobbers in Vlaanderen steeg volgens deze bron van 5,7% in 2005 tot 6,3% in 2009. Wallonië lijkt op dit vlak amper te verschillen met een stijging van 5,7% tot 6,1%. In Brussel was er daarentegen geen sprake van een toename. Het aandeel multi-jobbers schommelde er de voorbije jaren rond 5,6% van de totale tewerkstelling.

¹ Berichtgeving 4 april 2011

² Uit de analyses blijkt dat het aandeel multi-jobs lager ligt op basis van de LFS. Dit is mogelijk te verklaren door een onderrapportering in de LFS bij respondenten die slechts sporadisch een tweede job uitoefenen. Daarnaast kan er ook sprake zijn van een overschatting in het Datawarehouse doordat er elk jaar een aantal zelfstandigen onterecht wordt opgenomen in de bestanden vanwege het feit dat hun schrappingsdatum niet tijdig geweten is.

Figuur 1. Evolutie van het percentage werkenden met meerdere jobs

Bron: Eurostat LFS, Datawarehouse AM&SB bij de KSZ (Bewerking Steunpunt WSE)

Hooggeschoold en hoogbetaald?

Vaak wordt een stijging van het aantal personen met meerdere jobs als een 'maatschappelijk probleem' voorgesteld. Dit vanuit de veronderstelling dat het vooral om de zwakkeren in de samenleving gaat die door middel van verschillende jobs moeten zien rond te komen. Om deze veronderstelling te wikkelen, kijken we naar het onderwijsniveau en het loon van de multi-jobbers. De resultaten worden weergegeven in tabel 1 en 2. De percentages zijn berekend door het aantal multi-jobbers binnen een specifieke groep te delen door het totaal aantal werkenden in de betreffende groep.

In tabel 1, met gegevens van LFS, is meteen duidelijk dat we meer multi-jobbers terugvinden bij de hogere onderwijsniveaus. Dit is vooral bij mannen het geval, bij vrouwen is het iets minder uitgesproken. Onder de hooggeschoolde werkende mannen heeft gemiddeld 6,7% meer dan één job, terwijl dit bij de laaggeschoolde mannen slechts 2,9% is. Bij vrouwen is dit 4,2% bij de hooggeschoolden en 2,4% bij de laaggeschoolden.

Tabel 1. Multi-jobbers per onderwijsniveau (Vlaams Gewest; 2009)

	Totaal		Man	Vrouw
	(n)	(%)	(%)	(%)
Laaggeschoold	14 300	2,7	2,9	2,4
Middengeschoold	39 800	3,5	4,2	2,6
Hooggeschoold	65 300	5,4	6,7	4,2

Bron: FOD Economie – Algemene Directie Statistiek – EAK (Bewerking Steunpunt WSE)

In tabel 2, met gegevens uit het Datawarehouse, zien we dat ook naarmate het dagloon in de hoofdbetrekking hoger is, de kans groter wordt dat er een extra job wordt bijgenomen. Voor deze analyse brengen we enkel de multi-jobbers met een loontrekkende hoofdjob in rekening.³ Bij de werknemers in de laagste loonklasse (<90 euro bruto per dag) heeft 6,3% een tweede job, in de hoogste loonklasse (>150 euro bruto per dag) gaat het om 8,6%. Dit patroon gaat echter enkel op voor de mannen. De hoogste

³ Omdat we voor de zelfstandigen geen gegevens over het loon hebben, kunnen we de multi-jobbers 'met een zelfstandige hoofdjob' niet in rekening brengen in deze analyse. Deze groep vertegenwoordigt echter slechts 5% van het totaal aantal multi-jobbers.

dagloonklasse bevat bij hen bijna 10% multi-jobbers, terwijl dit bij de laagste lonen nog geen 6% is. Bij de vrouwen daarentegen blijft het aandeel relatief constant tussen de loonklassen (rond de 6,5%). De hoogte van het loon lijkt dus weinig invloed te hebben op hun beslissing om een tweede job te nemen.

Bijkomend kunnen we nog meegeven dat het aantal personen met meerdere jobs in de laagste loonklasse in dalende lijn is. Anno 2009 stond de teller van het aantal multi-jobbers met een laag loon op 31 500, zo'n 10 000 minder dan in 2005. Deze daling werd gecompenseerd door een stijging van het aantal personen met meerdere jobs bij de hogere loonklassen.

Tabel 2. Multi-jobbers met een loontrekkende hoofdjob, per loonklasse (bruto dagloon) (Vlaams Gewest; 2009)

	Totaal		Man	Vrouw
	(n)	(%)	(%)	(%)
Totaal multi-jobbers (met loontrekkende hoofdjob)				
0-90 euro	31 500	6,3	5,9	6,6
90-150 euro	81 800	7,1	7,8	6,3
> 150 euro	45 300	8,6	9,8	6,6
Loontrekkend + loontrekkend				
0-90 euro	17 000	3,4	2,1	4,1
90-150 euro	25 100	2,2	1,7	2,8
> 150 euro	10 500	2,0	1,9	2,2
Loontrekkend + zelfstandig				
0-90 euro	14 500	2,9	3,8	2,4
90-150 euro	56 700	4,9	6,1	3,5
> 150 euro	34 800	6,6	8,0	4,3

Bron: Datawarehouse AM&SB bij de KSZ (Bewerking Steunpunt WSE)

De multi-jobbers met een loontrekkende hoofdjob kunnen we verder onderverdelen in twee grote categorieën. Enerzijds zijn er diegenen die twee loontrekkende jobs combineren, anderzijds is er de groep die een loontrekkende hoofdjob met een zelfstandige bijjob combineert. In de tabel splitsen we de analyse van de loonklassen op voor deze twee categorieën. Hieruit blijkt dat de personen die twee loontrekkende jobs combineren sterker vertegenwoordigd zijn bij de laagste loonklassen. Voor deze groep is de financiële behoefte allicht wel een belangrijke motivatie om twee jobs te combineren. Dit is vooral bij de vrouwen het geval, waar in de laagste loonklasse 4,1% van de werkenden deze combinatie maakt. Deze vrouwen vinden we vooral in de maatschappelijke dienstverlening, het openbaar bestuur, de reinigingsdiensten en de uitzendsector terug. In de categorie waar een loontrekkende hoofdjob met een zelfstandige bijjob wordt gecombineerd, vinden we daarentegen duidelijk de hoogste aandelen multi-jobbers bij de hogere loonklassen terug. Daarbij gaat het in de eerste plaats om mannen die zich in de handelssector bevinden of actief zijn binnen diverse intellectuele beroepen (zoals informatici en raadgevers).

Synthese

We stelden vast dat er in Vlaanderen over de jaren heen een stijgende trend merkbaar was van het aandeel multi-jobbers. De vraag of dit nu een goede dan wel een slechte zaak is, konden we hier niet beantwoorden. De analyses gaven wel aan dat het vaak geschetste beeld over de motieven om er een tweede job bij te nemen best genuanceerd kan worden. Het zijn immers vooral de hooggeschoolden en personen in de hogere loonklassen die meerdere jobs combineren. Het is dan ook weinig waarschijnlijk dat het in de eerste plaats om een financiële noodzaak zou gaan.

Bijkomende duiding en cijfers over het aandeel personen met meerdere jobs zijn binnenkort te raadplegen in 'Neefs, B. & Herremans, W. (2011). *Werken bij maanlicht! M/V met meerdere jobs op de Vlaamse arbeidsmarkt*. Over.Werk. Tijdschrift van het Steunpunt Werk en Sociale Economie, 21(4), 106-115' (te verschijnen).

Boie Neefs & Wim Herremans
Steunpunt Werk en Sociale Economie